

5. Дьяченко М. И. Психологическая проблема готовности к деятельности / Дьяченко М. И., Кандибович Л. А. – Минск: БГУ, 1976. – 212 с.
6. Моляко В. О. Психологічна готовність до творчої праці / В. О. Моляко [монографія]. – К.: Знання, 1989. – 336 с.
7. Моляко В. А. Психологическая готовность к труду на современном производстве / Моляко В. А., Смольсон М. Л. – К.: Знання, 1985. – 112 с.
8. Психологічний словник / За ред. В. І. Войтка. – К.: Головне вид-во видавничого об'єднання "Вища школа", 1982. – 215 с.
9. Вачевський М. В. Підготовка молоді до вибору професії в сучасних умовах / М. В. Вачевський // Молодь і ринок. – 2002. – №1. – С. 72-75.
10. Випускники шкіл про себе (соціологічний вимір). – електронний ресурс. – режим доступу : www.mon.gov.ua/index.php/en/7539.

Н. П. Муранова

РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ СТАРШЕКЛАССНИКОВ В СИСТЕМЕ ДОУНИВЕРСИТЕТСКОЙ ПОДГОТОВКИ

Резюме

В статье представлен анализ теории и практики профессионального интереса старшеклассников, которые учатся в системе доуниверситетской подготовки. Определены некоторые характеристики старшего школьного возраста, которые влияют на формирование стойкого профессионального интереса учеников. Подано результаты опроса старшеклассников относительно их информированности о будущей профессиональной деятельности и мотивации относительно получения технической специальности. Определена связь профессионального интереса к техническим специальностям с уровнем физико-математической подготовки старшеклассников. Охарактеризовано значение мобильных центров профориентации в развитии их профессионального интереса.

Ключевые слова: профессиональный интерес, профессиональная ориентация, физико-математические дисциплины, доуниверситетская подготовка.

N.P. Muranova

DEVELOPMENT OF SENIOR PUPILS PROFESSIONAL INTEREST IN THE SYSTEM OF PRE-UNIVERSITY TRAINING

Summary

The article gives the analysis of the theory and practice of the development of senior pupils professional interest in system of pre-university training. Some features of the high school age influencing the development of pupils' steady professional interest have been determined. The article presents the results of a survey based on interviewing senior pupils regarding their awareness of their future professional practice as well as motivating factors for acquiring a degree in engineering. Correlation between the pupils professional interest in engineering and the level of their physics and mathematics background has been established. The importance of mobile vocational guidance centres for the development of their professional interest has been characterized.

Key words: professional interest, vocational guidance, physics and mathematics subjects, pre-university training.

УДК 378:371.133

К. І. Волинець

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ У ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ШКОЛІ

У статті розглянуто структуру проведення педагогічної практики, види діяльності студентів під час проходження педагогічної практики у загальноосвітній школі та умови, які забезпечують ефективність процесу професійно-педагогічної адаптації студентів до безперервної педагогічної практики у школі. Висвітлюється досвід організації проведення педагогічної практики студентів, накопичений на кафедрі початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Ключові слова: професійна компетентність, майбутній учитель, педагогічна практика, організаційно-педагогічні умови, методична оцінка, види діяльності.

Постановка проблеми. У Концептуальних засадах розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції у європейський освітній простір одним із пріоритетних завдань визначається підготовка педагогічних працівників до здійснення професійної діяльності на демократичних та гуманістичних засадах. У зв'язку з цим змінюються функції вчителя, його діяльність орієнтується на створення умов для розвитку та саморозвитку суб'єктів учіння відповідно до їх нахилів, здібностей, навчальних можливостей та інтересів. Такі зміни є об'єктивним фактором, який спрямовує вищі педагогічні навчальні заклади на

підвищення рівня та якості підготовки майбутніх фахівців. Однією із найважливіших складових у системі підготовки фахівців в умовах університету, яка впливає на якість підготовки вчителя, формує його практичний та світоглядно-методологічний характер, є педагогічна практика. Від якісно організованої педагогічної практики, уміння педагога ефективно передати знання дитячому розуму та вміння їх застосовувати, розвитку у дитини інтересу до постійного пошуку знань багато в чому буде залежати, яким стане майбутнє підростаючого покоління. Педагогічна практика пронизує всі компоненти професійної підготовки майбутніх педагогів і має місце протягом усіх років навчання у ВНЗ. Її особливістю є те, що студенти отримують можливість поглибити й інтегрувати теоретичні знання, науково-педагогічний досвід в єдину систему професійних знань, умінь і навичок [2].

Це можливо лише за умов організації співпраці між педагогом та студентами, створення атмосфери співтворчості, взаємовпливу та розвитку особистості і творчої індивідуальності, взаєморозвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що проблема організації та проведення практичного навчання майбутнього педагога не нова, у різних аспектах вона досліджувалась українськими і зарубіжними вченими, її обґрунтування було пов'язане із розвитком педагогічної освіти, у тому числі в Україні. Цій проблемі присвячено праці Ф. Н. Гоноболіна, О. І. Щербакова, Е. А. Гришина, Н. В. Кузьміної, В. О. Сластьоніна, Л. Ф. Спіріна та ін. Історико-педагогічні питання організації педагогічної практики як компонента загально-педагогічної підготовки досліджували М.Б. Євтух, Л.В. Задорожна, С.Т. Залотухіна, Н.М. Дем'яненко., В.К. Майборода, Р.В. Куліш, Ф.Г. Паначин, Є.А. Князев та інші.

Теоретичні основи організації педагогічної практики знаходимо у працях О.А. Абдуліної, А.М.Алексюка, О.Я. Савченко, С.І. Архангельського, Ю. Бабанського, В. Краєвського, А.М. Бойко, В.А.Сластеніна, В.В. Ягупова та ін. Цінними для нашого дослідження є роботи таких педагогів і психологів сучасності як Б.С. Гершунського, В.І. Загвязинського, В.А. Кан-Калика, В.В. Краєвського, Н.В. Кузьміної, Н.Д. Нікандрова та інших.

Важливе значення для розвитку системи освіти та її складової – педагогічної практики, має спадщина відомих педагогів, філософів, громадських діячів ХІХ – початку ХХ ст. таких, як І. Герbart, А. Дістервег, Я.А. Коменський, І.Г. Песталоцці, К.Д. Ушинський, М.І. Пирогов, С.І. Миропольський, Т.Г. Лубенець, С.Ф. Русова та ін.

Світові тенденції глобалізації, соціально-економічні трансформації в Україні початку ХХІ століття висувають нові вимоги до підготовки педагога, рівень якого має гармонійно поєднувати освіченість, професіоналізм, моральну вихованість, розвиток особистості якого відбувається відповідно до духовних цінностей національної й загальнолюдської культури, який розуміє власну відповідальність за долю підростаючого покоління. Зазначені тенденції знаходять логічне відображення у законодавчій базі, яка регулює проведення та організацію практики у ВНЗ (Конституція України, закони України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", "Про вищу освіту", Державна національна програма "Освіта" (Україна ХХІ ст.), Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті, Державна програма "Вчитель" та інші).

Формування професійної компетентності, а також професійно значущих особистісних якостей майбутнього вчителя у процесі педагогічної практики у школі в сучасних умовах набуває не менш важливого значення, ніж оволодіння студентами теоретичними знаннями, оскільки вчитель може відбутися лише тоді, коли зможе теоретичні знання, набуті у ВНЗ, ефективно застосовувати у майбутній професійній діяльності.

Мета статті – розглянути структуру проведення педагогічної практики, види діяльності студентів під час проходження педагогічної практики у загальноосвітній школі та умови, які забезпечують ефективність процесу формування професійної компетентності майбутнього вчителя у процесі педагогічної практики у школі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реформування системи освіти вищої школи зумовлене зміною авторитарної навчально-дисциплінарної моделі освіти на гуманістичну, особистісно-орієнтовану.

Великий потенціал для формування професійної компетентності майбутнього вчителя має забезпечення поєднання теоретичної і практичної підготовки [6].

Тільки в умовах, максимально наближених до реальних, а саме, під час педагогічної практики у школі, може здійснюватися засвоєння студентами характерних особливостей обраної спеціальності. "Професійна адаптація студентів молодших курсів – це пристосування молодих людей до змісту та умов праці за обраним фахом. Це "внутрішнє" сприйняття норм і вимог педагогічної професії та формування професійно-важливих рис та якостей фахівця" [4, с. 216].

У педагогічній практиці реалізуються всі компоненти педагогічної діяльності – мета, мотиви, зміст, організація, функції, результати, контроль, самоконтроль. Наприклад, другокурсникам педагогічна практика допомагає співставити теоретичні знання із реальною шкільною дійсністю, яка за часом збігається з вивченням ними психолого-педагогічних дисциплін. Вона уможлиблює адаптацію студентів до практичної роботи у навчально-виховному закладі, у процесі чого відбувається формування нових знань, умінь, навичок, переконань, звичок і, як наслідок, зміна рівнів професійної компетентності [4, с. 219].

"Професійна компетентність (лат. *professio* – офіційно оголошене заняття; *compereto* – досягати,

відповідати, підходити) – інтегративна характеристика ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення результату із певного виду професійної діяльності, а також моральну позицію фахівця. Компетентність – це сукупність знань і умінь, необхідних фахівцю для здійснення ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати і прогнозувати результати праці, використовувати сучасну інформацію щодо певної галузі виробництва. Компетентність фахівця включає професійні знання, вміння і навички, досвід роботи у певній виробничій галузі виробництва, соціально-комунікативні й соціальні здібності особистості, що забезпечують належний рівень самостійності у здійсненні професійної діяльності [7, с. 722].

Активна професійна адаптація починається після того, як студент докладно ознайомиться із обраною професією, із вимогами, які вона висуває до вчителя, коли самовизначиться. Своєрідними "акцепторами дії" для майбутнього вчителя стають професійні вимоги до особистості вчителя, які є усвідомленими і прийнятими студентом [3, с. 25].

Головна функція професійних вимог до особистості вчителя полягає у спрямуванні студента на орієнтацію у процесі адаптації до професійної діяльності і спонукає до утвердження його авторитету в цій галузі через цілеспрямоване формування своєї особистості. Це – другий рівень адаптації, етап утвердження позиції вчителя. На початковому рівні діяльність майбутнього вчителя здійснюється під керівництвом викладачів на підставі їх вказівок і рекомендацій. Критерієм досягнення рівня виступають ті зміни, які відбулися у свідомості студента. Залучення майбутніх вчителів до педагогічної практики на другому курсі допомагає здійснити перехід на другий рівень професійної адаптації, коли діяльність студентів здійснюється самостійно на підставі типових алгоритмів. Це вже етап перебування студента у реальних обставинах педагогічної дійсності. Однак, якщо цей етап не буде усвідомлений достатньою мірою, то процес адаптації не зможе набутися діяльнісного характеру. Через усвідомленість запропонованих завдань, практичні педагогічні дії і дії у напрямку самовдосконалення вдається переносити до внутрішнього плану [4].

У процесі педагогічної практики не тільки відбувається перевірка теоретичної та практичної підготовки студента до самостійної роботи, а й створюються можливості для збагачення творчого потенціалу особистості майбутнього учителя. Комплексний характер педагогічної практики передбачає, що студент у процесі її проходження вивчає усі види й функції професійної та суспільної діяльності вчителя, а також веде дослідницьку роботу в школі: проводить психолого-педагогічний аналіз уроків різних типів, факультативних занять, вивчає обов'язки директора школи та його заступників, учителя-предметника, класного керівника, вивчає позакласну роботу з учнями, проводить комплексне вивчення особистості учня та класного колективу. Правильність виконання студентами окремих елементів діяльності характеризує досягнений рівень адаптації, крім того, змінюється і мотивація діяльності студента. Критерієм досягнення другого адаптаційного рівня є самостійне виконання завдань середньої складності та зміна поведінки студента, коли він відчуває відповідальність за наслідки своїх дій.

"Професійна компетентність передбачає сформованість умінь розмірковувати й оцінювати професійні ситуації і проблеми; творчий характер мислення; прояв ініціативи у виконанні виробничих завдань; усвідомлення особистої відповідальності за результати праці" [7, с. 722].

Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці у галузі їх майбутньої професії, формування у них на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань професійних умінь та навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

Тому студенти повинні навчитися аналізувати педагогічні явища, створювати умови для самовизначення, здійснювати методичну оцінку процесу навчання учнів, визначати співвідношення базового та варіативного компоненту. Загалом безперервну педагогічну практику на II курсі можна розділити на чотири етапи. Однак, слід зазначити, що етапи виділені умовно, тому що вони не мають жорстких меж і можуть перемішуватися, мінятися місцями, як в цілому, так і їх окремі компоненти. Вони взаємодоповнюють один одного і взаємопов'язані між собою однією загальною метою – комплексне вивчення навчально-виховного процесу у середній загальноосвітній школі.

I етап. Бесіда студентів з адміністрацією школи, учителями-предметниками, шкільним психологом.

II етап. Відвідування уроків у закріпленому за студентом класі з метою проведення спостереження за діяльністю вчителя та учнів на уроці для підготовки його аналізу.

III етап. Дослідницька робота. Студенти досліджують психолого-педагогічні особливості учня. Дослідження проводять, використовуючи методи: спостереження, бесіда, анкетування, тестування, опитування, аналіз продуктів діяльності. Вони проводяться під час різних ситуацій і, головним чином, залежать від поставленого завдання (під час відвідування студентом уроків, на перерві, під час проведення позакласних виховних заходів).

IV етап. Індивідуальна робота студента. Індивідуальна робота під час безперервної педагогічної практики включає самостійне виконання студентом-практикантом таких видів діяльності: конспектування

основних розділів Статуту школи; вивчення особливостей оформлення основних документів школи; ознайомлення із правилами оформлення класного журналу; вивчення прав та обов'язків директора школи та його заступників, учителя-предметника, класного керівника; ознайомлення із формами шкільного контролю, зафіксованими у річному плані; аналіз роботи методичного об'єднання вчителів за обраною спеціальністю; ознайомлення із порядком атестації вчителів; із планом роботи дитячих організацій школи; визначення основних елементів діяльності вчителя; запис конспектів 1-2 уроків за фахом студента; вивчення структури програми зі "свого" предмету; визначення особливостей позакласної роботи; конспектування плану роботи класного керівника. Крім того, індивідуальна робота полягає у збиранні дослідного матеріалу до курсової, дипломної роботи, наукової доповіді з педагогіки, психології або із дисципліни за фахом [4].

Технологія підготовки майбутніх учителів до здійснення компетентнісного підходу до навчання учнів передбачає самостійно-творчий характер і має на меті скорегувати знання та вміння студентів під час педагогічної практики та створити умови для заохочення студентів до подальшого творчого, наукового пошуку у цьому напрямі.

Особливо важлива роль у здійсненні професійно-педагогічної адаптації студентів належить переддипломній практиці студентів, яка проводиться на старших курсах вищого навчального закладу. Головна мета переддипломної практики – узагальнення, систематизація та поглиблення загальнопедагогічних та фахових знань, умінь та навичок студентів, а також їх підготовка до виконання усіх функцій учителя. Особливістю такої практики є те, що студенти перебувають у колі реальних проблем професійної діяльності вчителя" [5, с. 467–488].

Досвід організації проведення педагогічної практики студентів, накопичений на кафедрі початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, засвідчив доцільність включення до програми організації педагогічної практики студентів четвертого курсу низки інтегрованих завдань. Зокрема: 1. Ознайомитися із діяльністю методичного об'єднання вчителів у напрямі реалізації компетентнісного підходу у навчанні учнів. Охарактеризувати зміст роботи, яка проводиться вчителями у цій сфері. 2. Ознайомитися із методиками діагностики, формами, методами, технологіями навчання, які використовуються вчителями у процесі здійснення компетентнісного підходу до навчання учнів. 3. Охарактеризувати рівень підготовки вчителів до впровадження ідей компетентнісного підходу у навчально-виховний процес. 4. Відвідати заняття декількох педагогів із метою цілеспрямованого аналізу змісту уроків з позицій реалізації компетентнісного підходу до навчання. 5. Зібрати попередню інформацію про конкретну групу учнів, у якій планується проходження практики. 6. Провести комплексну психолого-педагогічну діагностику учнівського контингенту даної групи. 7. Вивчити шкільну документацію (класний журнал) з метою виявлення загального рівня успішності учнів. 8. На основі спостережень за роботою учнів на уроках з'ясувати рівень їх навченості, рівень сформованості знань та умінь із визначеного предмету. 9. Проаналізувати отримані дані, обрати найбільш доцільний вид особистісно орієнтованого навчання для учнів, обґрунтувати свій вибір. 10. Спланувати та провести уроки на основі використання інноваційних технологій. 11. Здійснити аналіз ефективності проведених уроків, зіставляючи результати попередньої діагностики із результатами діагностики після завершення циклу занять. Сформулювати відповідні методичні висновки.

Цінною, на нашу думку, є подана нижче система роботи [1].

На допомогу студентам розроблено спеціальні пам'ятки. На підсумковій конференції з педагогічної практики цікавим видом роботи може бути проведення методичної олімпіади, яка б продемонструвала результати самостійної роботи студентів щодо реалізації інноваційних технологій у навчанні учнів. Олімпіада складається із трьох турів.

На першому турі олімпіади студентам пропонують ситуації, які актуалізують потребу впровадження інноваційних технологій навчання учнів та надають можливість запропонувати власні шляхи вирішення таких ситуацій.

На другому турі олімпіади студентам пропонують переглянути відеофрагменти уроків із використанням інноваційних технологій навчання та надають можливість їх прокоментувати.

Третій тур олімпіади передбачає презентацію та захист методичних досьє студентів-практикантів, зібраних під час педагогічної практики. Такі досьє включають конкретні методики діагностики, тести, які використовувалися студентами, загальний опис та обґрунтування ефективності конкретного виду інноваційних технологій навчання, зразки вправ та завдань, які використовувалися, конспекти уроків.

На третьому етапі технології підготовки майбутніх учителів до здійснення компетентнісного підходу у навчанні учнів залучається ресурс науково-дослідницької роботи студентів. Дослідницька робота студентів є потужним фактором оптимізації формування у майбутніх учителів готовності до застосування інноваційних технологій, оскільки передбачає системний аналіз наукової літератури із проблеми (педагогічної, психологічної, методичної), що дозволяє суттєво поповнити ресурсний фонд знань майбутніх учителів, закріпити та розвинути окремі вміння, надати простір для творчості та прояву студентів, спрямувати їх у напрямку самовдосконалення.

Висновки. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя успішно відбувається у процесі педагогічної практики в школі за умови цілеспрямованого включення в її зміст завдань, пов'язаних із реалізацією інноваційних підходів до навчання учнів. Це оптимізує розвиток професійних здібностей кожного студента, його професійно-педагогічну адаптацію як одного із компонентів готовності до педагогічної діяльності, оскільки дозволяє стимулювати інтерес майбутніх педагогів до навчання, спрямовувати їх до творчого педагогічного пошуку шляхів реалізації інноваційних підходів у навчанні учнів у процесі професійно-педагогічної діяльності на робочому місці вчителя; сприяє розвитку педагогічного мислення, професійних якостей та здібностей майбутніх учителів; практично поглиблює знання студентів та створює умови для інтеграції цих знань із загальнокультурними, психолого-педагогічними, предметно-методичними знаннями; оптимізує формування умінь та навичок у процесі професійно-педагогічної діяльності; дозволяє студентам об'єктивно оцінити власний рівень готовності до практичної професійної діяльності та визначити ті напрями, які потребують удосконалення та корекції.

Процес формування професійної компетентності майбутнього вчителя у процесі педагогічної практики в школі буде успішним за таких організаційно-педагогічних умов: 1) на початку практики студенти ознайомлюються зі школою, класом та шкільною документацією, планують дослідницьку роботу з конкретним учнем; 2) кожного дня студенти фіксуватимуть у щоденнику результати бесід із вчителем-предметником, завучем або шкільним психологом; 3) щодня студенти аналізуватимуть не менше двох уроків, записуючи результати спостережень до таблиць, запропонованих до кожної теми практичного заняття у щоденнику; 4) кожного дня протягом двох уроків і під час перерв студенти будуть вести спостереження за обраним учнем відповідно до програми психолого-педагогічних спостережень; 5) результати спостережень студенти заноситимуть до таблиць, запропонованих у щоденнику окремо на кожен день; 6) кожного дня студенти будуть підводити підсумки проведеного дослідження; 7) наприкінці практики студенти мають заповнити карту дослідження психолого-педагогічних особливостей учня; 8) проаналізувавши результати дослідження протягом усіх тижнів практики, студенти складуть психолого-педагогічну характеристику за наданою програмою. З огляду на те, що робота вчителя не зводиться лише до вивчення особистості учня, але й до його подальшого розвитку, студенту-практиканту наприкінці характеристики необхідно запропонувати відповідні рекомендації щодо визначення можливого індивідуального підходу до виховної роботи з обраним учнем; 9) у вільний від уроків час студенти будуть допомагати класному керівнику; 10) практиканти повинні узгодити із класним керівником тему майбутнього виховного заходу й поступово збирати матеріал для його проведення; 11) щодня у встановлений час студенти будуть відвідувати консультативні години, організовані для них викладачем-методистом.

Перспективи подальших розвідок. Для підвищення рівня сформованості професійної компетентності майбутнього вчителя у процесі педагогічної практики у школі необхідні подальші практичні розробки, які будуть полягати у визначенні проблемного поля педагогічної практики студентів молодших курсів і розробці творчих проєктів, які б спонукали їх до активної діяльності, розвивали вміння системно і комплексно мислити, самостійно компенсувати потреби в інформаційному забезпеченні діяльності.

Література

1. Гуманкова О.С. Підготовка майбутніх учителів гуманітарних дисциплін до здійснення диференційованого підходу у навчанні учнів загальноосвітніх навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Ольга Сергіївна Гуманкова. – Житомир, 2012. – 23 с.
2. Дьячук В.І. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя через педагогічну практику в школі / В.І. Дьячук, Н.В. Оксеньчук // Формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах вищого навчального закладу: науковий посібник / за заг. ред. проф. С.І. Якименко. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2011. – 464 с.
3. Елканов С.Б. Основи професійного самовоспитання будущего учителя: учеб. пособие [для студентов педагогических институтов] / С. Б. Елканов / – М.: Просвещение, 1989. – 189 с.
4. Избаш С. С. Проектная деятельность как фактор профессиональной адаптации студентов педагогического университета / С. С. Избаш // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. праць ; редкол. : Т. І. Сущенко (відп. ред.) та ін. – Вип. 28. – Київ-Запоріжжя, 2003. – С. 216.
5. Калініна Л. В. Педагогічна практика: традиції та інновації / Л. В. Калініна // Вища освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Житомирська область. – Київ. – Знання України, 2009. – С. 467-488.
6. Кукушин В. С. Введение в педагогическую деятельность : Учебное пособие / В. С. Кукушин. – Ростов н/Д : Издательский центр "МарТ", 2002. – 224 с. – (Серия "Педагогическое образование")
7. Лозовецька В. Т. Професійна компетентність / В. Т. Лозовецька // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України : головн. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком, 2008. – 1040 с.

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ В ПРОЦЕССЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ В ШКОЛЕ

Резюме

В статье автор рассматривает структуру проведения педагогической практики, виды деятельности студентов во время прохождения педагогической практики в общеобразовательной школе и условия, которые обеспечивают эффективность процесса профессионально-педагогической адаптации студентов к непрерывной педагогической практике в школе. Раскрывается опыт организации проведения педагогической практики студентов, накопленный кафедрой начального образования и методикой естественно-математических наук Педагогического института Киевского университета имени Бориса Гринченко.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, будущий учитель, педагогическая практика, организационно-педагогические условия, виды деятельности.

K.I. Volynets'

TEACHERS PROFESSIONAL COMPETENCE FORMING IN THE PROCESS OF TEACHING PRACTICE AT SCHOOL

Summary

The author considers the structure of the teaching practice, the activities of students during the teaching practice at the secondary school and the conditions ensuring the efficiency of the vocational and educational students' adaptation to the continuous teaching practice at school. Experience of organizing the teaching practice of students gained by the department of primary education and methodics of Natural and Mathematics Sciences of Borys Hrinchenko Kyiv University Pedagogical Institute.

Key words: professional competence, future teacher, pedagogical practice, organizational and pedagogical conditions, activities.

УДК 378

П.Р. Д'ячков

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розкрито досвід використання сучасних освітніх технологій з формування у майбутніх майстрів виробничого навчання відповідального ставлення до професійної діяльності в умовах освітнього середовища коледжу.

Ключові слова: відповідальне ставлення до професійної діяльності, освітні технології, інформаційні технології, робота в групах, ігрова діяльність.

Актуальність теми. У процесі підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання до професійної діяльності розвивають та формують професійну спрямованість їх особистості, прагнення застосувати свої знання, досвід, здібності на практиці. Професійне спрямування майбутніх фахівців орієнтують на позитивне ставлення до професії, прихильність та зацікавленість нею, прагнення вдосконалювати свою підготовку, задовольняти матеріальні та духовні потреби, займатися професійною діяльністю.

Використовуючи у навчальному процесі сучасні освітні технології, вміло організовуючи навчальну роботу студентів, враховуючи можливості навчально-матеріальної бази коледжу, дидактичну мету занять та місце їх проведення, викладач формує відповідальне ставлення студентів до майбутньої професійної діяльності. Зміст навчання формує у студента високий рівень уяви на основі відчуття й сприймання дійсності, робить професійно орієнтованим і продуктивним його абстрактне мислення. Збагачення особистісного досвіду студента щодо впровадження у навчальній діяльності освітніх технологій сприяє використанню його у процесі пізнавальної діяльності та у подальшій професійній діяльності.

Аналіз досліджень та публікацій. Науковці виділяють три напрямки у дослідженні відповідальності. Перший із них висвітлює проблему виховання відповідальності на різних вікових етапах (І. Бех, Ж. Завадська, Л. Ітельсон, К. Клімова, А. Колесова, Т. Морозкіна, К. Мурай, В. Пискун, Н. Румянцева, Л. Славина, Ю. Сокольніков, Л. Татомир, Н. Тен, Л. Шевченко). Прибічники другого напрямку розглядають відповідальність як феномен міжособистісних відносин у груповій діяльності (В. Агеєв, Л. Сухінська). Дослідники третього напрямку вивчають проблему формування відповідальності за конкретним видом діяльності, зокрема за трудовою (Т. Гаєва, Л. Коршунова, К. Муздибаєв, А. Слобідський та ін.).

Незважаючи на те, що питання відповідальності особистості висвітлюється у філософській,